

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Poradnik dla Seniorów

PRACA

MOŻLIWOŚCI • OFERTY • ŚWIADCZENIA • DZIAŁALNOŚĆ

2024

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Inicjator: Pomorska Wojewódzka Rada Seniorów,
zespół roboczy „Praca. Aktywny zawodowo senior”

Skład zespołu: przewodniczący - Michał Bruski,
członkowie zespołu - Bogdan Adam, Barbara Bałka, Ewa Filipaska,
Lech Jędrzejczyk, Regina Kobus, Tadeusz Podymiak

Redakcja: Magdalena Siwiec, Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku
we współpracy z instytucjami:

Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku

Izbą Administracji Skarbowej w Gdańsku

Gdańskim Urzędem Pracy

Projekt okładki: Arkadiusz Stawiński, UMWP

Opracowanie i skład: Aleksandra Skowrońska, UMWP

DTP: Łukasz Całus, Drukarnia-Introligatornia UDZIAŁOWIEC Sp. z o. o.

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Szanowne Seniorki, Szanowni Seniorzy,

Z dumą prezentujemy Państwu „Poradnik dla Seniorów. Praca”, którego celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczących dalszej aktywności zawodowej. Dzięki zaangażowaniu zespołu roboczego „Praca. Aktywny zawodowo senior” Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Seniorów, mamy przyjemność dostarczyć Państwu cenne informacje i wskazówki dotyczące obszaru pracy. To już druga edycja publikacji dla pomorskich Seniorów.

Jest to konkretny i treściwy przewodnik, który zawiera przydatne porady oraz przykłady sytuacji, z którymi mogą Państwo się spotkać na rynku pracy. W poradniku znajdują się informacje o możliwościach podjęcia pracy i wynikających z tego korzyściach. Ponadto, dowiedzą się Państwo z jakiego wsparcia warto skorzystać, myśląc o kontynuowaniu kariery zawodowej, w tym o zmianie jej kierunku. Publikacja stanowi także kompendium wiedzy o podstawowych obowiązkach ciążących na osobach pracujących. Zawiera również listę miejsc, w których można uzyskać szczegółowe informacje w tematach związanych z rynkiem pracy.

Samorząd województwa pomorskiego realizuje wiele działań, które mają przeciwdziałać negatywnym stereotypom dotyczącym osób starszych. Pragniemy Państwa wspierać i zachęcać do udziału w życiu społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Zwłaszcza, że w niektórych branżach odnotowujemy deficyt pracowników, a Państwa doświadczenie może być bezcenne. Być może ta sytuacja także będzie zachętą do wydłużenia przez seniorów aktywności zawodowej, do czego bardzo namawiam.

Dlatego zachęcam do lektury poradnika oraz wykorzystania zawartych w nim wskazówek, aby ułatwić sobie podjęcie decyzji związanych z aktywnością zawodową.

Życzę owocnej lektury oraz sukcesów w dalszej karierze zawodowej!

Z poważaniem,
Mieczysław Struk
Mieczysław Struk

Marszałek Województwa Pomorskiego

Spis treści

CZĘŚĆ I: UWARUNKOWANIA – MOŻLIWOŚCI – KORZYŚCI	5
Kto to jest osoba starsza lub seniorka/senior?.....	5
Emerytura czy praca?	5
Co dla bezrobotnych powyżej 50 roku życia?.....	6
Jakie zachęty dla pracodawców?	6
OFERTA URZĘDÓW PRACY DLA SENIOREK I SENIORÓW	7
POŚREDNICTWO PRACY	8
PORADNICTWO ZAWODOWE	8
ŚWIADCZENIE PRACY PRZEZ OSOBY STARSZE.....	9
Kiedy ZUS zawiesi lub zmniejszy emeryturę/rentę?	9
Komu ZUS nie zmniejszy, ani nie zawiesi świadczenia?	10
Przychody z jakiego tytułu spowodują zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia?	10
O czym pamiętać w ZUS?	11
Kto wybiera formę rozliczenia?	11
Jakie są zasady ubezpieczeń?	11
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	12
Jakie formalności w ZUS po osiągnięciu wieku emerytalnego?	13
A może nierejestrowa działalność gospodarcza?	13
Jakie rodzaje działalności trzeba zarejestrować?	14
Jakie są korzyści z działalności nierejestrowej?	14
Jakie są obowiązki w działalności nierejestrowej?	15
Czy to na pewno działalność gospodarcza?	15
ZAKŁADY PRACY CHRONIONEJ.....	16
ULGI W PODATKACH DLA PRACUJĄCYCH SENIORÓW	17
CZĘŚĆ II: INSTYTUCJE I ŹRÓDŁA	19
CZĘŚĆ III: PRZYDATNE AKTY PRAWNE.....	22

Kto to jest osoba starsza lub seniorka/senior?

Zgodnie z Ustawą z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych – osoba starsza to osoba, która ukończyła 60. rok życia. zamiennie do sformułowania „osoba starsza” używa się bliskoznacznego określenia „seniorka/senior”, które ma umowny charakter, nie związany z określonym wiekiem.

W niniejszej publikacji poruszono także kwestię możliwości, z których mogą na rynku pracy skorzystać „przyszłe osoby starsze” - liczące 50 i więcej lat.

Udział osób starszych w populacji rośnie w wyniku wydłużającego się czasu życia oraz niskiego wskaźnika dzietności. Osoby w wieku 60 i więcej lat stanowią blisko 26% ludności Polski¹.

Dynamiczne zmiany demograficzne zachodzą także w pozostałych społeczeństwach europejskich.

Emerytura czy praca?

Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określa minimalny wiek, w którym można skorzystać z emerytury: aktualnie jest to dla kobiet 60 lat, natomiast dla mężczyzn 65 lat. Jest to minimalny wiek emerytalny.

Coraz więcej ubezpieczonych podejmuje decyzję o późniejszym skorzystaniu z prawa do emerytury, niż w obowiązującym wieku emerytalnym. Obecny algorytm obliczania świadczenia premijuje dłuższe pozostawanie w zatrudnieniu. Im dłużej pracujemy, tym kapitał na koncie i subkoncie ubezpieczonego jest wyższy, a średnia dalsza długość życia niższa, co w konsekwencji daje wyższą emeryturę.

Ewentualną decyzję o zakończeniu aktywności zawodowej warto podjąć po przeanalizowaniu:

- oczekiwań co do wysokości otrzymywanych w przyszłości świadczeń emerytalnych; doradcy emerytalni w Zakładzie Ubezpieczeń

¹ Według danych GUS: liczba ludności Polski na koniec 2022 r. wyniosła 37,8 mln., w tym osoby starsze to 9,8 mln.

Spółecznych oraz dostępny kalkulator umożliwią wyliczenie emerytury i podjęcie decyzji o okresie przedłużenia aktywności zawodowej, po osiągnięciu wieku emerytalnego,

- stanu zdrowia,
- ogólnej sytuacji i indywidualnej pozycji na rynku pracy,
- planów dotyczących długości odpoczynku po zakończeniu aktywności zawodowej.

Uwaga: pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego. Ustawa określająca minimalny wiek emerytalny zapewnia jednakowy, 4-letni okres ochronny dla wszystkich pracowników.

Co dla bezrobotnych powyżej 50 roku życia?

Bezrobotnych powyżej 50 roku życia uznaje się za osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ich sytuacja jest relatywnie gorsza od pozostałych grup wiekowych, ponieważ stopniowo „wychodzą z zatrudnienia”. Z tego powodu przysługuje im pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych, mających na celu doprowadzenie uczestników do zatrudnienia, także poprzez zastosowanie niestandardowych rozwiązań.

Na mocy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia mogą na zasadach ogólnych korzystać z usług i instrumentów rynku pracy, takich jak m.in.: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże, skierowanie do pracy na refundowane stanowiska pracy, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej.

Jakie zachęty dla pracodawców?

Zachętą dla pracodawców do zatrudniania osób w starszym wieku i wydłużania tym samym ich okresu aktywności zawodowej, są instrumenty we wspomnianej powyżej ustawie. Zgodnie z nią:

- pracodawca, do którego w ramach prac interwencyjnych został skierowany bezrobotny, który ukończył 50 rok życia - otrzymuje refundację wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne za tę osobę,

- pracodawcy i inne jednostki organizacyjne, zatrudniający osoby, które ukończyły 50 rok życia i w okresie 30 dni przed zatrudnieniem pozostawały w ewidencji bezrobotnych powiatowego urzędu pracy - są zwolnieni z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy (FP) i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) przez okres 12 miesięcy,
- pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne zatrudniający osoby w wieku co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn - są zwolnieni z obowiązku odprowadzania za nich składek na FP i FGŚP,
- pracodawcy lub przedsiębiorcy mogą również otrzymać dofinansowanie do wynagrodzenia zatrudnionego skierowanego bezrobotnego, przez okres 12 miesięcy (jeżeli bezrobotny ukończył 50 lat, a nie ukończył 60 lat) lub 24 miesięcy (jeżeli bezrobotny ukończył 60 lat).

OFERTA URZĘDÓW PRACY DLA SENIOREK I SENIORÓW

Osoby starsze, po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, nie mogą być zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne. Wynika to z przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zgodnie z którą osoba bezrobotna to osoba niepracująca, gotowa do podjęcia pracy i aktywnie poszukująca pracy, zarejestrowana w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna.

Osobą bezrobotną może być m.in.:

- osoba, która ukończyła 18 lat,
- kobieta, która nie ukończyła 60 lat,
- mężczyzna, który nie ukończył 65 lat.

Osoby starsze mogą jednakże - jako osoby poszukujące pracy - korzystać z usług **pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego** oraz **szkoleń** oferowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku.

POŚREDNICTWO PRACY

Seniorka lub senior, decydując się na skorzystanie z pośrednictwa pracy, może liczyć na pomoc pracownika urzędu polegającą na:

- oferowaniu propozycji pracy dopasowanych do swoich możliwości i potrzeb,
- informowaniu o aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, w tym o zawodach deficytowych i nadwyżkowych w powiecie,
- informowaniu o giełdach pracy,
- informowaniu osoby starszej o przysługujących jej prawach i obowiązkach.

PORADNICTWO ZAWODOWE

Polega na udzielaniu pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy, planowaniu dalszej kariery zawodowej, a także w dopasowaniu do zmieniających się wymogów rynku pracy. Seniorka lub senior mogą zatem liczyć na:

- uzyskanie informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnieniu,
- porady z wykorzystaniem specjalistycznych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badanie kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
- udział w grupowych poradach zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy.

Osoba starsza, która zdecyduje się na skorzystanie z usług doradcy zawodowego otrzyma pomoc w podjęciu decyzji, dotyczącej dalszego rozwoju zawodowego oraz w dostosowaniu się do aktualnych wymogów rynku pracy. Z poradnictwa zawodowego można korzystać w formie indywidualnej, jak również grupowej.

W urzędach pracy można uzyskać również informację o ofertach szkoleń, pozwalających na przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych.

W drugiej części niniejszego poradnika znajdują się dane teleadresowe miejsc, w których osoby starsze mogą skorzystać ze wspomnianych powyżej usług.

Seniorki i seniorzy mogą także samodzielnie szukać ofert pracy, korzystając ze strony Centralnej Bazy Ofert Pracy, wpisując w przeglądarkę: oferty.praca.gov.pl.

Emerytura nie musi oznaczać końca kariery zawodowej. Wielu seniorów, pomimo osiągnięcia wieku emerytalnego podejmuje pracę. W ostatnich latach liczba pracujących emerytów wzrosła o około 30 procent. Kontynuowanie pracy to sposób nie tylko na dodatkowe dochody, ale także na podwyższenie emerytury.

ŚWIADCZENIE PRACY PRZEZ OSOBY STARSZE

Jeżeli po przyznaniu świadczenia emeryt pracował lub opłacał składki na ubezpieczenie społeczne – wówczas może wystąpić o przeliczenie świadczenia. Jeśli kontynuuje zatrudnienie, wtedy wniosek o przeliczenie emerytury przyznanej na nowych zasadach może złożyć po upływie roku kalendarzowego. Jeśli zakończył pracę, to taki wniosek może złożyć bezpośrednio po zakończeniu zatrudnienia. ZUS emeryturę przeliczy od miesiąca, w którym został złożony wniosek.

Kiedy ZUS zawiesi lub zmniejszy emeryturę/rentę?

Jeżeli świadczeniobiorca osiąga dodatkowy przychód, który przekroczy określony próg, to wysokość przysługującej emerytury lub renty może być zmniejszona, a nawet wyptata tych świadczeń może zostać zawieszona.

Limity dotyczą tylko emerytów, którzy nie osiągnęli jeszcze powszechnego wieku emerytalnego (60/65 lat) oraz wszystkich rencistów, dlatego to oni jeśli dorabiają, muszą zwracać uwagę na wysokość dodatkowych przychodów.

Świadczenie zostanie zmniejszone, gdy osiągnany dodatkowy przychód brutto przekracza 70 procent przeciętnego, ostatnio ogłoszonego, miesięcznego wynagrodzenia. Świadczenie będzie zmniejszone o wartość przekroczenia, ale nie więcej niż o kwotę maksymalnego zmniejszenia, która jest ogłaszana raz do roku.

W razie osiągnięcia przychodu brutto w kwocie wyższej niż 130 procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, prawo do świadczenia będzie zawieszane. Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłasza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Wysokość kwot przychodu, które powodują zmniejszenie lub zawieszenie świadczenia emeryta lub rencisty zmienia się: 1 marca, 1 czerwca, 1 września i 1 grudnia każdego roku.

Komu ZUS nie zmniejszy, ani nie zawiesi świadczenia?

Emeryt, który już osiągnął powszechny wiek emerytalny (60 lat – kobieta i 65 lat – mężczyzna) może dorabiać bez ograniczeń i nie martwić się, że ZUS zawiesi lub zmniejszy jego świadczenie.

Wyjątek od tej zasady stanowią emeryci, którym ZUS podwyższył emeryturę do wysokości świadczenia minimalnego. Wówczas, jeżeli przychód przekroczy kwotę podwyższenia - emerytura będzie wypłacana bez dopłaty.

Limit przychodów nie dotyczy także m.in. osób, które pobierają rentę inwalidy wojennego, z tytułu pobytu w obozie i w miejscach odosobnienia, albo w związku ze służbą wojskową lub rentę rodzinną po żołnierzu, którego śmierć ma związek ze służbą wojskową. Limity nie dotyczą także tych, którzy pobierają renty rodzinne, po uprawnionych do takich świadczeń. Jeżeli osoba pobiera rentę rodzinną, która jest kwotowo korzystniejsza od ustalonej emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego – również może dorabiać bez ograniczeń.

Renciści i osoby, które przeszły na „wcześniejszą” emeryturę i nie poinformują ZUS o dodatkowych dochodach - będą musieli zwrócić nienależnie pobrane świadczenie. Żeby tego uniknąć, trzeba poinformować ZUS o prognozowanych dochodach.

Przychody z jakiego tytułu spowodują zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia?

Na to czy ZUS zawiesi lub zmniejszy świadczenie, ma wpływ przede wszystkim przychód z działalności, od której naliczane są obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne.

Chodzi tu o przychody między innymi z:

- z pracy na podstawie stosunku pracy,
- z pracy na podstawie umowy zlecenia i umowy agencyjnej oraz współpracy przy jednej z tych umów,

- z pozarolniczej działalności oraz współpracy przy jej wykonywaniu,
- z pracy nakładczej,
- ze służby w tzw. służbach mundurowych (Policja, Straż Pożarna, itd.),
- z działalności wykonywanej za granicą.

O czym pamiętać w ZUS?

Emeryci i renciści, którzy w roku poprzednim pracowali zawodowo powinni, do końca lutego każdego roku, powiadomić ZUS o osiągniętych w poprzednim roku przychodach i o wybranym przez siebie systemie rozliczeniowym - miesięcznym lub rocznym.

Przychody emerytów lub rencistów rozlicza się na podstawie zaświadczenia pracodawcy. Osoby, które opłacają składki same za siebie (np. prowadzą działalność gospodarczą) powinny przedstawić oświadczenie o wysokości przychodu. W tym przypadku, za przychód uważa się podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Dokument trzeba dostarczyć do placówki ZUS. Można to zrobić online przez PUE ZUS, na formularzu EROP – Oświadczenie o osiągnięciu przychodu.

Kto wybiera formę rozliczenia?

ZUS może rozliczać osiągnięte przez emeryta lub rencistę przychody rocznie lub miesięcznie.

Jeżeli świadczeniobiorca, gdy składał wniosek o świadczenie, nie wybrał konkretnego sposobu rozliczenia, to ZUS rozliczy je według tego wariantu, który jest korzystniejszy.

Może się bowiem okazać, że w którymś miesiącu świadczeniobiorca przekroczył limit przychodów, które wpływają na zmniejszenie/zawieszenie świadczenia, ale po zsumowaniu przychodów z całego roku do przekroczenia nie dojdzie. W takim przypadku korzystniejsze będzie rozliczenie roczne.

Jakie są zasady ubezpieczeń?

W przypadku pracownika, który ma ustalone prawo do emerytury lub renty, ubezpieczenia społeczne z tytułu umowy o pracę są obowiązkowe. Tak samo będzie w przypadku, gdy emeryt lub rencista wykonuje umowę zlecenia lub umowę z nią równoważną.

Gdy rencista, który ma świadczenie przyznane z powodu niezdolności do pracy, prowadzi działalność gospodarczą to ubezpieczenia społeczne z tego tytułu są obowiązkowe do czasu ustalenia prawa do emerytury. Obowiązek ten nie dotyczy osób, które pobierają rentę rodzinną, wojskową, policyjną czy rolniczą.

Jeżeli działalność gospodarczą prowadzi osoba, która ma ustalone prawo do emerytury lub do renty innej, niż z tytułu niezdolności do pracy to może z tego tytułu dobrowolnie przystąpić do ubezpieczeń społecznych.

W przypadku, gdy świadczeniobiorca prowadzi inną działalność, np. jest współnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i ma ustalone prawo do emerytury lub renty, to również z tego tytułu dobrowolnie może przystąpić do ubezpieczeń społecznych.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

W momencie nabycia prawa do emerytury z ZUS, przedsiębiorca nie musi zamykać działalności gospodarczej. Obowiązek przerywania aktywności zawodowej, przynajmniej na jeden dzień, dotyczy jedynie pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i jest warunkiem podjęcia wypłaty świadczenia.

Po uzyskaniu prawa do emerytury, przedsiębiorca może podlegać ubezpieczeniom emerytalno - rentowym wyłącznie dobrowolnie. Osoby mające ustalone prawo do emerytury, a prowadzące swoją firmę - nie muszą opłacać składek na ubezpieczenia społeczne.

Co istotne, dla każdego przedsiębiorcy, w tym również emeryta, obowiązkowe jest ubezpieczenie zdrowotne.

Jeżeli jednak przedsiębiorca - emeryt będzie spełniał odpowiednie warunki, może być zwolniony z obowiązku opłacania tej składki. Ma to miejsce, gdy pobiera emeryturę w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia, a uzyskiwane przez niego dodatkowe przychody z działalności nie przekraczają w miesiącu kwoty połowy najniższej emerytury lub opłaca podatek dochodowy z prowadzonej działalności w formie karty podatkowej.

Jakie formalności w ZUS po osiągnięciu wieku emerytalnego?

Jeżeli przedsiębiorca złoży wniosek o emeryturę, prawo do tego świadczenia uzyska po wydaniu decyzji przez ZUS. Do tego czasu musi opłacać wymagane składki. Po otrzymaniu decyzji, która przyznaje prawo do emerytury, powinien złożyć formularz:

- ZUS ZWUA, czyli wyrejestrowanie się z ubezpieczeń z datą ich ustania, z chwilą nabycia prawa do świadczenia. Jako kod przyczyny wyrejestrowania trzeba wpisać 600,
- ZUS ZZA, aby zgłosić się do ubezpieczenia zdrowotnego. Zgłoszenia należy dokonać z tą samą datą co wpisana na ZUS ZWUA oraz kodem uwzględniającym prawo do emerytury (05 10 10).

W przypadku gdy emerytura została przyznana w trakcie miesiąca, przedsiębiorca składa deklarację lub korektę deklaracji, obliczając w niej składki na ubezpieczenia społeczne proporcjonalnie do okresu, w którym był zobowiązany je opłacać.

Co ważne, gdy decyzja ZUS nie nadejdzie do terminu płatności składek, po jej otrzymaniu należy skorygować dokumenty za dany miesiąc.

Po złożeniu korekty na koncie powstanie nadpłata składek, która może zostać przez ZUS zwrócona albo zaliczona na poczet należnych za kolejne okresy składek zdrowotnych.

Więcej informacji na temat spraw związanych ze świadczeniami i ubezpieczeniami można uzyskać:

- w placówkach ZUS,
- w Centrum Kontaktu Klientów pod numerem: 22 560 16 00,
- na stronie www.zus.pl.

A może nierejestrowa działalność gospodarcza?

Działalność nierejestrowa (inaczej: nierejestrowana lub nieewidencjonowana) jest drobną działalnością zarobkową osób fizycznych, która nie wymaga rejestracji firmy.

Działalność nierejestrową można prowadzić jeżeli:

- miesięczne przychody z działalności nie przekraczają
 - do 30 czerwca danego roku – 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku,
 - od 1 lipca danego roku – 75% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku,
- w okresie ostatnich 60 miesięcy (5 lat) nie wykonywało się działalności gospodarczej.

Można prowadzić działalność nierejestrową, jeśli ma się zarejestrowaną firmę pod warunkiem, że jej działalność w ostatnich 60 miesiącach była zawieszona.

Co do zasady, zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej liczone jest jak jej niewykonywanie.

Jakie rodzaje działalności trzeba zarejestrować?

Należy zarejestrować firmę, nawet planując niewielkie przychody, gdy działalność:

- wymaga zezwolenia, koncesji, albo wpisu do rejestru działalności regulowanej (np. ochrona osób lub mienia, sprzedaż alkoholu, organizacja imprez turystycznych),
- została zdefiniowana w przepisach jako działalność gospodarcza w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców (np. pośrednictwo ubezpieczeniowe, usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych).

Jakie są korzyści z działalności nierejestrowej?

- nie trzeba zgłaszać działalności w ewidencji przedsiębiorców (CE-IDG), urządzie skarbowym i GUS (nie potrzeba numerów identyfikacyjnych NIP i REGON),
- nie trzeba płacić składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, ani ubezpieczenia zdrowotne z tytułu działalności gospodarczej,
- jeśli wykonuje się umowę o świadczenie usług lub umowę zlecenie, podlega się ubezpieczeniom jako zleceniobiorca,
- nie trzeba płacić zaliczek na podatek,

- nie trzeba płacić podatku VAT (jeśli przychody z działalności nierejestrowej nie przekroczą 200 tys. zł w skali roku),
- nie trzeba prowadzić skomplikowanej księgowości, tylko uproszczoną ewidencję sprzedaży.

Jakie są obowiązki w działalności nierejestrowej?

- prowadzenie uproszczonej ewidencji sprzedaży,
- rozliczanie przychodów z działalności nierejestrowej w zeznaniu rocznym PIT- 36, według skali podatkowej,
- przestrzeganie praw konsumentów,
- wystawianie faktur lub rachunków na żądanie kupującego.

Poza działalnością nierejestrową, przepisy określają konkretne rodzaje działalności, których nie trzeba rejestrować w urzędzie. Dotyczy to:

- działalności agroturystycznej rolników,
- produkcji wina przez rolników,
- rolniczego handlu detalicznego.

Czy to na pewno działalność gospodarcza?

Podczas analizy mającej na celu ustalenie czy wykonywana działalność jest działalnością gospodarczą i czy powinno się ją zgłosić do urzędu, należy sprawdzić czy:

- ma cel zarobkowy (jest nastawiona na zysk),
- ma zorganizowany charakter (np. wynajmuje się pomieszczenie do jej wykonywania, poszukuje klientów, prowadzi marketing),
- cechuje ją ciągłość (czynności są podejmowane w sposób ciągły),
- wykonuje się ją we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność (nie na zlecenie i pod kierownictwem zleceniodawcy),
- ponosi się ryzyko gospodarcze związane z działalnością.

Rozstrzygnięcie, czy powinno się rejestrować działalność i rozliczać jako osoba prowadząca działalność jest szczególnie ważne w sprawach

podatkowych. W razie wątpliwości czy powinno się rozliczać jako osoba prowadząca działalność - należy skontaktować się z urzędem skarbowym.

ZAKŁADY PRACY CHRONIONEJ

Miejsce na rynku pracy mogą odnaleźć nie tylko osoby starsze, które świadczą pracę konkurując z młodszymi współpracownikami w firmach/zakładach lub jako przedsiębiorcy.

Seniorzy, będący osobami z niepełnosprawnością, mogą liczyć na zatrudnienie w zakładach pracy chronionej

Są to przedsiębiorstwa o specjalnym statusie prawnym, przyznanym przez wojewodę, przystosowane do zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.

Obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy chronionej muszą odpowiadać przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy, uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnością w zakresie przystosowania stanowisk pracy oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych, spełniać wymagania dostępności do nich, zapewnić swoim pracownikom doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

W zależności od stopnia niepełnosprawności, osoba zatrudniona może liczyć na pewne przywileje pracownicze. W przypadku pracowników z lekkim stopniem niepełnosprawności obowiązują:

- maksymalny tygodniowy czas pracy, nie przekraczający 40 godzin tygodniowo (8 godzin dziennie),
- zakaz pracy nocnej (chyba że lekarz wyrazi zgodę),
- zakaz pracy w godzinach nadliczbowych wymuszony przez pracodawcę (chyba że lekarz wyrazi zgodę),
- możliwość odmówienia udziału w podróżach służbowych (w przypadku gdy schorzenie utrudnia funkcjonowanie w terenie),
- dodatkowe 15 minut przerwy, bez obniżenia wynagrodzenia.

Ponadto, pracownicy z umiarkowanym oraz znacznym stopniem niepełnosprawności, oprócz powyższych korzyści, mają możliwość wykorzystania dodatkowych 10 dni urlopu. Pracownik taki ma także prawo wykorzystać

21 dni roboczych na udział w turnusie rehabilitacyjnym, zabiegach specjalistycznych lub na wykonanie badań.

Czas pracy pracownika z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin dziennie (tym samym - 35 godzin tygodniowo). Osoby zdolne do pracy w warunkach pracy chronionej mogą skorzystać ze świadczeń pomocy społecznej, dodatków pielęgnacyjnych, czy ulg rehabilitacyjnych.

Pracodawca, który spełnia warunki zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, może liczyć na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dofinansowaniu podlegają wynagrodzenia pracowników z niepełnosprawnością, jeśli te osoby widnieją w ewidencji zatrudnionych osób niepełnosprawnych PFRON.

Tego rodzaju dofinansowanie przysługuje nie tylko pracodawcy z tzw. otwartego rynku, zatrudniającemu osobę z niepełnosprawnością. Programem objęty jest również Zakład Pracy Chronionej.

Osoby z niepełnosprawnością mogą liczyć na dofinansowanie wynagrodzenia w zależności od:

- wymiaru czasu pracy,
- stopnia niepełnosprawności,
- rodzaju schorzeń,
- typu pracodawcy.

Dofinansowanie miesięczne jest proporcjonalne do wymiaru czasu pracy. Stopnie niepełnosprawności również wpływają na jego wysokość - im wyższy stopień niepełnosprawności, tym wyższe dofinansowanie.

W województwie pomorskim zakłady pracy chronionej istnieją w prawie wszystkich powiatach (w dniu redagowania niniejszej publikacji jest ich 53). Zasady ich tworzenia i działania reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

ULGI W PODATKACH DLA PRACUJĄCYCH SENIORÓW

Jak już wspomniano, wcześniejsze przejście na emeryturę obniża wartość świadczenia z ZUS. Natomiast późniejsze przejście na emeryturę i pozostanie aktywnym zawodowo spowoduje podwyższenie emerytury.

Gdy senior nadal pracuje i nie pobiera emerytury, to składki są w dalszym ciągu wpłacane do ZUS. W takim przypadku można skorzystać z tzw. ulgi dla pracujących seniorów. Ten przywilej dotyczy niektórych źródeł przychodu, mieszczących się w określonym limicie kwotowym

Ulga dla pracujących seniorów przysługuje osobom, które osiągnęły wiek emerytalny (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn), są aktywne zawodowo (opłacają składki ZUS) oraz nie pobierają emerytury lub renty, ani analogicznych świadczeń w ramach ubezpieczenia rolniczego (KRUS).

Limit przychodów zwolnionych z podatku PIT w ramach ulgi dla pracujących aktualnie wynosi 85 528 zł rocznie.

Ponadto, przy przekroczeniu limitu przychodu 85 528 zł w danym roku, przysługuje kwota wolna od podatku w wysokości 30 000 zł. Oznacza to, że osoba aktywna zawodowo i nie pobierająca emerytury/renty po osiągnięciu wieku emerytalnego może zarobić do kwoty 115 528 zł rocznie, bez konieczności zapłaty podatku PIT.

Wspomniana ulga obejmuje m.in. przychód z umowy o pracę, umowy – zlecenie, z działalności gospodarczej oraz zasiłek macierzyński. W przypadku działalności gospodarczej, wybraną formą opodatkowania mogą być zasady ogólne, podatek liniowy lub ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Konieczne jest płacenie składek na przyszłe świadczenie emerytalne.

Ulga dla pracujących seniorów nie obejmuje m.in. przychodu z praw autorских oraz umowy o dzieło.

Senior zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia, chcąc skorzystać z ulgi dla pracujących seniorów, składa wniosek do pracodawcy o zastosowanie tej ulgi (PIT- 2). Jeśli senior nie złożył pracodawcy takiego wniosku, to może dokonać rozliczenia ulgi w rocznym zeznaniu podatkowym, składanym do 30 kwietnia następnego roku.

Bardziej szczegółowe objaśnienia dotyczące ulgi dla pracujących seniorów znajdują się na stronie:

podatki.gov.pl

Krajowa Administracja
Skarbowa
Izba Administracji Skarbowej
w Gdańsku

Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej

ul. Żabi Kruk 16 (parter), 80 - 822 Gdańsk,
tel. 58 32 37 230, e-mail: doradcy@wup.gdansk.pl

Oddział Zamiejscowy w Słupsku

ul. Jaracza 18A, 76 - 200 Słupsk,
tel. 59 846 83 00, e-mail: wup.slupsk@wup.gdansk.pl

Wojewódzki Urząd Pracy
w Gdańsku

Jednostka Samorządu
Województwa Pomorskiego

CENTRUM PRACY SENIOREK I SENIORÓW

Centrum Pracy Seniorek i Seniorów Gdańskiego Urzędu Pracy, powstało z myślą o aktywizacji zawodowej, społecznej i kulturalnej dojrzałych gdańszczanek i gdańszczan. W siedzibie jednostki czekają na nich doświadczeni doradcy.

Podczas indywidualnych konsultacji, pracownik zapoznaje się z wykształceniem, doświadczeniem zawodowym, przebytymi szkoleniami, zainteresowaniami, umiejętnościami, cechami osobistymi i możliwościami fizycznymi seniorki lub seniora. Następnie, pomaga w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych oraz przygotowuje daną osobę do rozmowy rekrutacyjnej.

Kolejnym krokiem jest przeglądanie i wyszukiwanie odpowiednich ofert pracy. Przy wyborze uwzględniane są osobiste preferencje klienta, co

w konsekwencji pozwala dopasować oferty pracy do indywidualnych potrzeb i możliwości seniorki lub seniora.

Wszystkie te działania mają na celu skojarzenie potencjalnego pracownika z pracodawcą. Z ofert pracy można również skorzystać wchodząc na stronę: **www.pracadlaseniorow.pl/oferty-pracy-50plus/index**

Więcej informacji o działalności Centrum Pracy Seniorek i Seniorów można uzyskać:

- dzwoniąc pod nr tel.: 58 500 56 34 (-35, -36),
- pisząc: centrum@pracadlaseniorow.pl,
- odwiedzając osobiście punkt przy al. Grunwaldzkiej 30/32, 80 - 229 Gdańsk. Centrum czynne jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8:30 - 14:30.

POWIATOWE URZĘDY PRACY W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM:

1. Bytów, ul. Wojska Polskiego 6, tel. 59 822 22 27
2. Chojnice, ul. Lichnowska 5, tel. 52 395 07 00
3. Człuchów, ul. Jerzego z Dąbrowy 1a, tel. 59 834 34 42
4. Gdańsk, ul. Lastadia 41, tel. 58 743 13 00
5. Gdynia, ul. Kołtątaja 8, tel. 58 776 12 28
6. Kartuzy, ul. Mściwoja II 4, tel. 58 694 09 01
7. Kościerzyna, ul. Tkaczyka 1, tel. 58 680 20 50
8. Kwidzyn, ul. Grudziądzka 30, tel. 55 267 27 00
9. Lębork, ul. Gdańska 35, tel. 59 862 37 44
10. Malbork, ul. Armii Krajowej 70, tel. 55 272 33 51
11. Nowy Dwór Gdański, ul. Morska 1, tel. 55 246 95 00
12. Puck, ul. Elizy Orzeszkowej 7, tel. 58 774 31 71

13. Słupsk, ul. Fabryczna 1, ul. Leszczyńskiego 8, tel. 59 845 75 02
14. Starogard Gdański, ul. Kanałowa 3, tel. 58 562 35 39
15. Sztum z siedzibą w Dzierzgoniu
Kontakt w Sztumie: os. Sierakowskich 15, tel. 55 640 34 00
Kontakt w Dzierzgoniu: ul. T. Zawadzkiego „Zośki” 11, tel. 55 276 22 50
16. Tczew, al. Solidarności 14a, tel. 58 531 32 1
17. Wejherowo, ul. Usługowa 11, tel. 58 677 63 00

CENTRALNA BAZA OFERT PRACY:

oferty.praca.gov.pl

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH:

Centrum Kontaktu Klientów tel. 22 560 16 00

szczegółowe informacje na stronie: **www.zus.pl**

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców,
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej,
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - ordynacja podatkowa,
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług,
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur,
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych.

Poradnik dla Seniorów PRACA

MOŻLIWOŚCI • OFERTY • ŚWIADCZENIA • DZIAŁALNOŚĆ

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

2024

**SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

2024

ISBN 978-83-66506-73-2